

Zprávy okresního musea ve Valašských Kloboukách

Maxim Gorkij:

„Vlastivěda je věda, jejíž význam nemůže být dost oceněn.“

Okresní muzeum Jihových. Moravy
v Olomouci

55

Okresní museum ve Valašských Kloboukách vzpomíná 20 let svého trvání

V roce 1933 se ustavila z několika nadšenců pro lidovou kulturu ve Valaš. Kloboukách „Musejní společnost“. Úkolem Musejní společnosti bylo zachránit zbytky lidové tvořivosti v obcích Valašsko-kloboucka, které byly od doby národopisné výstavy na Vsetíně v roce 1895 skupovány a prodávány mnohdy i do ciziny.

Členové společnosti si vytkli vedle činnosti sběratelské také úkoly kulturní a výchovné, avšak téměř po celých 20 let se omezovali vesměs na činnost sběratelskou.

Podářilo se jim sesbírat mnoho materiálu, který je vystaven případně uložen v místnostech musea. K rozsáhlejší vědecké publikační a jiné činnosti přikročeno nebylo pro nedostatek finančních prostředků a odborných pracovníků.

Na podzim roku 1952 se stalo museum ve Valaš. Kloboukách záležitostí veřejnou, záležitostí lidové správy. Musejní společnost se rozešla a museum převzal do správy okresní národní výbor. Pokrokoví a lidově demokratickému zřízení oddaní pracovníci musea se soustředili ve vlastivědné subkomisi a vytýčili si program, směřující přiblížit více museum lidu, k prostudování bohatého místního archivu pro edici nových dějin města a celého Valašskokloboucka. Vlastivědná subkomise bude provádět soustavně terenní výzkum v jednotlivých obcích okresu, který poskytne materiál pro připravovaný sborník o Valašskokloboucku.

Museu je teď věnována zvýšená pozornost, právě teď po dvaceti létech zásluhou dělnické třídy vedené naší stranou má i naše museum stálou pracovní sílu. Je dána pracovníkům vlastivědné subkomise možnost k vydávání zpráv o své práci a činnosti musea. Naše museum se postupně stane střediskem, které umožní pracujícím lidu Valašskokloboucka poznávat život, práci a boje našich valašských předků. Probudí v občanech našeho okresu hrdost na slavnou a tvrdou minulost Valašskokloboucka, naučí je vážit si více dneška, povede je k usilovnější práci v budování socialismu v našem okrese.

B. Havlíček

Zpráva o činnosti okresního musea a okresní vlastivědné subkomise ve Valašských Kloboukách

Od konce roku 1952 usměrňuje vlastivědnou práci na Valašskokloboucku OVS, jejímž předsedou je MUDr Alois Richter, jednatelem prof. JUDr. Josef Mana a zástupcem ONV IV. ref. ve Val. Kloboukách František Slámečka, okresní osvětový inspektor. S výzkumnou a vědecko-popularizační činností bylo intenzivně započato koncem roku 1952. Prozatím se pracuje v 5 odděleních:

1. **Oddělení archeologické a pro starší osídlení** pracuje na bibliografickém soupisu, pořizuje mapu archeologických nalezišť a ve spolupráci s Archeologickým ústavem A. V. provedlo v červenci 1953 průzkum a výkop archeologické lokality na Ďulovém kopci ve Vlachovicích. Viz zprávu o výkopu. V oddělení pracují: Dr. A. Richter, Frant. Matýsek a Dr. Mana.
2. **Oddělení archivní a historické** se zaměřuje na pořádání archivu pro potřebu monografie o dějinách města Valašských Klobouk, sbírá listinný materiál k dějinám zašlých řemesel na Valašskokloboucku, k dějinám Vlachovic a k dějinám třídních bojů v období feudalismu na území bývalé feudální državy „Brumovského panství“. V oddělení pracují: Prof. B. Havlíček, Ludmila Portlová, Frant. Matýsek a Josef Pechanec.
3. **Oddělení národopisné** pracuje na výzkumu lidového kroje a výšivek na Valašskokloboucku a průzkumem v terénu sleduje staré společenské formy a tradiční lidové přežitky. — V oddělení pracují: Libuše Sušilová, Ludmila Portlová, František Matýsek.
4. **Oddělení pro výzkum jazyka na Valašskokloboucku** sbírá materiál k soustavnému zpracování valašskoklobouckých dialektických jevů. Slovníkový průzkum jazyka byl částečně proveden v terénu v červenci a srpnu tohoto roku. Byla zaznamenávána slova původu rumunského, cikánského a maďarského, která se ojediněle ještě tu a tam vyskytují. — Soupis literatury. — V oddělení pracuje: Prof. Dr. Josef Mana.
5. **Oddělení pro přírodní poznání Valašskokloboucka** (geologie, mineralogie, botanika, zoologie, meteorologie) pracuje na bibliografickém soupisu, mapkách nalezišť a třídí dosavadní materiál pro účely expoziční. — V oddělení pracuje: MUDr Alois Richter.

- × Musejní sbírky jsou vystaveny v místnostech musea ve Valašských Kloboukách, Kostelní náměstí. Museum svědomitě spravuje kustod L. Portlová.
- × Ve dnech 6.—11. července 1953 zúčastnili se prof. Dr J. Mana a kustod L. Portlová celostátního sjezdu musejníků v Brně.
- × Lidové stavby okresu, jejichž ráz při provádění oprav rychle mizí, zachycuje kresbou Josef Vitoul a Alois Baránek, jehož linoleoryt valašskokloboucké radnice je na titulní straně.
- × V podzimních a zimních měsících uspořádá museum spolu s MOB ve Valašských Kloboukách cyklus přednášek na téma: „Valašskokloboucko v minulosti a přítomnosti“ podle níže uvedeného plánu:

Přednáška:	Datum:	Přednášející:	Spolupráce:
I. Pravěk I. (okres)	27. 10. 1953	Doc. Dr Pouлік, řed. archeologického ústavu při Akademii věd	Akademie věd, odb. archeologický ústav, Brno
II. Pravěk II. (Vlachovsko)	²⁴ ~~17.~~ 11. 1953	Dr J. Pavelčík, krajské museum Gottwaldov	Fil. fakulta MJ
III. Počátky historie husitských válek	1. 12. 1953	Dr V. Fialová, redaktorka NV	Zemské museum, hist., národopis, Brno
IV. Poddaní — páni, vpády 17. a 18. stol.	22. 12. 1953	Dr Dostál, Brno	Zemské museum, Brno
V. Písňe, tance, kroje	19. 1. 1954	Jelínková, Dr Veterl, Brno	Státní ústav pro lidovou píseň při filosof. fak., Brno
VI. Kulturní otázky	9. 2. 1954	Prof. B. Havlíček, Český Těšín	Archivy, musea
VII. Písemnictví	9. 3. 1954	Prof. Dr Josef Mana	Slovanský ústav Filosofická fakulta Univ. prof. Dr Gregor Prof. Dr Lamprecht
VIII. Mosty na Východ	13. 4. 1954	L. Mňačko, laureát státní ceny — literatura — Bratislava	Redakce SP } <i>Toto se nekoralo</i>

Koreferenti: MUDr Al. Richter, Fr. Matýsek, JUDr J. Mana, L. Portlová, kustos musea, L. Sušilová, F. Slámečka.

Čtrnáct dnů před každou přednáškou bude ve výkladní skříní na náměstí malá výstavka sbírek musea, zaměřená k tématu přednášky. Uspořádá kustos musea s. L. Portlová a odb. učitel s. Aug. Vlk. Přednášky budou v zasedací síni ONV, začátek vždy v 19,30 hodin.

Upozorňujeme občany okresu Valašské Klobouky na časopis „Valašsko“, který dále vychází. Sledujte i tam články o Valašskokloboucku.

Dr J. Mana — F. Slámečka

Záchranný výkop pohřebiště Vlachovic

(Předběžná zpráva)

Na Ďulovém kopci u Vlachovic byl letos proveden Archeologickým ústavem Akademie věd, odbočka v Brně, záchranný výkop.

Na tomto nalezišti bylo kopáno již několikrát. Nejdříve v roce 1902 zde kopal J. Kučera z musea v Uherském Brodě a zjistil zde žárové hroby z období lužického s nádobami tak rozmoklými, že se celé rozsypaly. Pak zde vykopal Fr. Doruška z Vlachovic v roce 1938 hrob s 2 velkými a 2 malými nádobami. Téhož roku prokopala zde Musejní společnost ve Valašských Kloboukách 3 hroby. Následujícího roku táž Musejní společnost prokopala zde 36 hrobů za vedení Dr. A. Richtera. Výsledky těchto výzkumů jsou uloženy v museu ve Valašských Kloboukách.

Poněvadž prostor s popelnicovými pohřby je stále narušován kopáním písku a odstřelováním celých ploch, a hroby jsou ničeny, vyzval musejní pracovník Fr. Matýsek vedení okresního musea ve Val. Kloboukách o revidování lokality. Po zjištění této skutečnosti požádal jednatel téhož musea prof. Dr. J. Mana Archeologický ústav A. V. v Brně, aby zde byl proveden záchranný výkop. Archeologický ústav v Brně pověřil tímto úkolem prof. Dr. J. Pavelčíka z krajského musea v Gottwaldově, vedoucího pravěkého oddělení.

Záchranný výkop byl ve spolupráci s okresním museem ve Val. Kloboukách proveden od 14. do 25. července 1953. Po severním svahu kopce byly položeny tři 20 m dlouhé a 4 m široké sondy. Kromě těchto sond bylo prokopáno 5 mohyl, které zde byly při kopání zjištěny. Mohyly měly 6—8 m v průměru. V terénu je téměř není od okolí rozeznat. Uprostřed každé mohyly je 1—2 m čtvercovité nebo obdélníkové žároviště, do kterého byly naskládány nádoby s popelem nebožtíků. Nádob je velký počet, nejvíce 17 v jedné mohyle. Také se našly nádoby v mohyle ojedinele i mimo žároviště. Každá mohyla měla velkou kamennou konstrukci. Vedle mohyl jsou zde pohřby popelnic ojedinele. Takových pohřbů zjištěno 16. Mohyly i pohřby jsou doprovázeny kamennými obklady.

Keramický materiál je velmi početný. Jsou zde velké popelnice i malé nádobky. Nádoby hrubě vypracované i jemně leštěné, s jemnými ozdobami, i prosté. Kromě keramického materiálu byly nalezeny bronzové předměty. Bronz se našel nejčastěji v žárovištích ve slitcích z nástrojů nebo z ozdob roztažených při spalení mrtvoly. Celé předměty nalezeny ojedinele v mohylách i v žárových hrobech: jehlice, břitva, dlátko, úlomek hřívny. Podle předběžného zjištění možno usuzovat, že mohyly jsou starší a náležejí období lužickému (1200 let před n. é.) a hroby jsou mladší, z období slezského (1000 let před n. é.).

Mimo pohřebiště nalézá se na vrcholu kopce popelovitá vrstva, z které jsme vysili pazourkový a radiolaritový materiál. Je velice drobný, a téměř 90% štěpinovitý. Nástrojů je málo. Je to první naleziště „vlárského paleolitu“, které lze sledovat stratigraficky a jeho další průzkum přinese do této otázky snad trochu světla.

Dr. Jan Pavelčík

